

رابطه بین اخلاق، ارزش‌های شخصی و رضایت زناشویی در بین زوجین در شهر مغان

سید جواد سیفی قوزلو^۱

کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه تهران

امید حمیدی

دانشجوی دکتری مشاوره خانواده دانشگاه شهید چمران اهواز

گشاو شریفی

کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشگاه تهران

شیوا خلیلی

استادیار روانشناسی، دانشگاه تهران

پذیرش: ۹۲/۷/۱۷

دریافت: ۹۲/۲/۲

چکیده

هدف: هدف این پژوهش بررسی رابطه بین اخلاق، ارزش‌های شخصی زوجین و رضایت زناشویی آنها در شهر مغان بود.

روش: در این پژوهش ۱۲۵ زوج (که یکی از همسران به عنوان معلم در مدارس شهر مغان اشتغال داشتند) به صورت نمونه گیری تصادفی خوشه‌ای انتخاب شدند و به پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ، پرسشنامه بنیان‌های اخلاقی هایت و گراهام (MFQ30) و زمینه یاب ارزشی شوارتز (SVS) پاسخ دادند. اطلاعات به وسیله روش‌های آماری (ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t و رگرسیون گام به گام) تجزیه و تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین اخلاق و ارزش‌های شخصی (به جز خوشی / لذت گرایی) وجود داشت. همچنین نتایج نشان داد که در

ابعاد اخلاقی (انصاف و مراقبت/ آسیب)، بین زنان و مردان تفاوت معناداری وجود داشت. همچنین تفاوت معناداری بین مردان و زنان در رضایت زناشویی مشاهده شد. تمام ابعاد اخلاقی رابطه مثبتی با تمام ارزش‌های شخصی به جز ارزش‌های خوشی/ لذت‌گرایی داشتند. زنان و مردان در ریخت‌های ارزشی هم‌نواپی، جهان‌شمول‌نگری و امنیت تفاوت معناداری نشان دادند.

نتیجه‌گیری: در بافت سنتی مذهبی در منطقه مغان ایران برای طبقه متوسط زوجین معلم، به نظر می‌رسد که زنان و مردان در اولویت اخلاقی و ارزش‌های خود متفاوت هستند. این مقاله در مورد روابط بین این متغیرهای مردان و زنان و نقش این متغیرها در رضایت زناشویی آنها با توجه به این زمینه فرهنگی خاص بحث می‌کند.

واژگان کلیدی: اخلاق، ارزش‌های شخصی، رضایت زناشویی، معلمان.

مقدمه

به اعتقاد مارکمن و فلوید^۱ (۲۰۰۲)، اغلب افرادی که ازدواج می‌کنند، در آغاز زندگی دارای سطح بالایی از رضایت زناشویی هستند، اما علاوه بر افت تدریجی که با گذشت زمان در رضایت مندی زناشویی رخ می‌دهد، در همان هفته‌ها و ماه‌های اول ازدواج نیز مشکلات جدی رخ می‌دهد که اگر حل نشود می‌تواند رضایت و ثبات زناشویی را تهدید کند. زوج‌هایی که از زندگی زناشویی ناراضی هستند به دلیل ساختار فرهنگی جامعه ما و تأکید اسلام بر قبح طلاق و پیامدهای طلاق به خصوص با وجود فرزندان در خانواده حاضر به جدایی نمی‌باشند (بادران و همکاران، ۱۳۸۶؛ به نقل از اکبری و همکاران، ۱۳۹۱). اولسون^۲، فورنیر و دراکمن^۳ (۱۹۸۹)، رضامندی زناشویی را به عنوان احساسات ذهنی خشنودی و رضایت و لذت تجربه شده توسط همسر با در نظر گرفتن جنبه‌های زندگی زناشویی تعریف می‌کنند.

یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در رضایت زناشویی زوجین، اخلاق^۴ است. در هر عرصه‌ای که انسان دست به رفتار و فعالیت می‌زند، بدون تردید اخلاق و ارزش‌های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار وی ایفا می‌کنند. از نگاه دیگر، هرگاه انسان در عرصه رفتار با تصمیم‌گیری مواجه می‌شود، معیارها و ارزش‌های اخلاقی می‌توانند تکیه‌گاه‌های نیرومندی برای تصمیمات نهایی اتخاذ شده باشند (موریس، مک دونالد^۵، ۱۹۹۵). تحقیقات چندی در رابطه ویژگی‌های اخلاقی با رضایت زناشویی انجام گرفته است. اورجیل و هیتون^۶ (۲۰۰۵) پژوهشی بر روی ۸۶۵ مادر با فرزندان زیر دوازده سال انجام دادند. یافته‌ها همبستگی معناداری بین احترامی که یک زن از همسر خود دریافت می‌کرد و توانایی‌اش در ابراز عقیده‌اش در منزل و اتحاد زناشویی و در نتیجه رضایت زناشویی نشان می‌داد؛ و سطوح بالای

1. Markman & Floyd
2. Olson
3. Fournier & Druckman
4. Morality
5. Morris & McDonald
6. Orgill & Heaton

رضایت زناشویی در زنانی که به واسطه‌ی احترام همسرانشان از عزت نفس بالایی برخوردار بودند، یافته شد. میشل^۱ (۱۹۹۱) به این نتیجه رسید که ۷۰ الی ۹۰ درصد زنان احترام متقابل را مهم‌ترین مسئله رضایت‌مندی می‌دانند. نتایج تحقیق دانش و حیدریان (۱۳۸۵) که بر روی ۳۰ زوج که حداقل یکی از آن‌ها دبیر بودند، نشان داد که همسرانی که از میزان احترام و علاقه بیش‌تری نسبت به همسرشان برخوردارند رضایت زناشویی بیش‌تری دارند. بین میزان احترام و علاقه متقابل همسران همبستگی مثبتی وجود داشت و همسرانی که احترام بیش‌تری برای یکدیگر قائل بودند رضایت زناشویی بیش‌تری داشتند.

یکی دیگر از عوامل بسیار مهم در رضایت زناشویی، ارزش‌های شخصی^۲ است که همانند اخلاق از مقوله‌های مهم و تاثیر گذار در زندگی انسان‌ها هستند. از طرفی دیگر مطالعه ارزش‌ها و تغییرات آن از جهت رابطه‌ای که با دیگر مسائل فردی و اجتماعی دارد، حائز اهمیت است. گاهی دگرگونی‌های ارزشی نشان دهنده ناتوانی جامعه در انتقال ارزش‌هایش به نسل بعدی و به معنای ناتوانی آن در تنظیم روابط میان افراد بر اساس اصول مشترک است. به این ترتیب نفوذ جامعه بر اعضایش ضعیف می‌شود و تخطی از موازین اجتماعی افزایش می‌یابد. لذا مطالعه تغییرات ارزشی بر شناخت ریشه‌های مشکلات و مسائل و کنترل آن حائز اهمیت است. هم چنین اگر ارزش‌های فردی در جهت ناهماهنگی با فرهنگ جامعه تغییر کند در این صورت به تدریج بین فرد، جامعه و فرهنگ فاصله ایجاد می‌شود (جوهری، ۱۳۷۲).

شوارتز (۲۰۰۲)، ارزش‌ها را چنین تعریف می‌کند: ارزش‌ها اهداف فراموقعی، مطلوب و متفاوت در اهمیت هستند که به عنوان اصول راهنمایی کننده در زندگی اشخاص عمل می‌کنند. ارزش‌ها در انتخاب، تفسیر و توجیه رفتار خود و دیگران به کار می‌روند و در جای دیگر ارزش‌ها را بیان ادراکی الگوهای پیچیده انتخاب رفتار می‌داند.

1. Michel

2. Personal values

در زمینه رابطه ارزش‌ها با رضایت زناشویی نیز تحقیقاتی انجام گرفته است. لاو^۱ و کلانن^۲ (۲۰۰۵)، در تحقیق خود تشابه بین زوجین را از طریق اندازه‌گیری ارزش‌ها، نگرش‌های سیاسی، مذهب و ابعاد شخصیتی مورد بررسی قرار داده‌اند. این محققان دریافتند که تشابه در ابعاد شخصیتی با رضایت زناشویی مرتبط است در حالیکه در مورد تشابه ارزشی، نگرشی و مذهبی چنین رابطه‌ای وجود ندارد. لیتزینگر^۳ و گوردون^۴ (۲۰۰۵)، در پژوهش خود دریافتند که هماهنگی ارزش‌ها با سطح رضایت زناشویی زوجین ارتباطی مثبت دارد. زوج‌هایی که به آسانی افکار و احساسات خود را با یکدیگر در میان می‌گذارند و به پذیرش و درک احساسات یکدیگر قادر هستند، رضایت زناشویی بیش‌تری دارند. گانت^۵ (۲۰۰۶)، در بررسی نقش تشابه زوجینی در رضایت و انفعال زوجین به این نتیجه دست یافت که تشابه بین زوجین با سطح بالایی از رضایت زناشویی و سطح پائینی از انفعال منفی در ارتباط است. به طور خاص، تشابه در شخصیت کلی و ابعاد ارزشی با میزان وابستگی ارتباط بسیار قوی داشته در حالیکه تشابه در ابعاد مذهبی و نگرشی نشان‌دهنده الگوی ضعیف و متناقضی از وابستگی‌ها و ارتباطات بوده است. تائو^۶ (۲۰۱۱)، در پژوهش خود متغیرهای رضایت از زندگی، صداقت، خردمندی و تعالی خود را مورد بررسی قرار داد و دریافت که خردمندی و رضایت از زندگی دارای تقابل مثبت هستند. باتوجه به نقش تأثیرگذار اخلاق و ارزش‌ها در تمامی جنبه‌های زندگی انسان‌ها که به مواردی از آنها اشاره شد، هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه بین اخلاق و ارزش‌های شخصی با رضایت زناشویی در معلمان و همسران آنها است.

1. Luo
2. Klohnen
3. Litzinger
4. Gordon
5. Gaunt
6. Thao

روش

پژوهش حاضر غیر آزمایشی و از نوع توصیفی و همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل تمامی معلمان متأهل (زن و مرد) شهرستان مغان که حداقل یکی از زوجین مورد پژوهش معلم بودند، می‌باشد. بنابر گزارش اداره آموزش و پرورش ۷۸۱ معلم متأهل در این شهرستان مشغول به خدمت هستند. روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی خوشه‌ای انجام شد. پرسش‌نامه‌ها در بین ۱۵۰ زوج توزیع شدند و در نهایت به دلیل ریزش پرسش‌نامه‌ها و ناقص بودن تعدادی از آن‌ها ۱۲۵ زوج (۲۵۰ نفر) مورد مطالعه قرار گرفتند. نمرات زوجین در متغیرها به صورت فردی محاسبه و مقایسه شده است. در قسمت یافته‌های پژوهش، یافته‌های توصیفی و ویژگی‌های دموگرافیک شرکت‌کنندگان آورده شده است.

ابزارهای پژوهش: پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ^۱: در این پژوهش، از مقیاس رضایت زناشویی انریچ (۱۹۸۹)، نسخه ۴۷ سوالی که توسط سلیمانیان و نوابی نژاد (۱۳۷۵) به فارسی برگردانده شده استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۴ نمره مجزا است که برای مجموع ماده‌های هر مقیاس یک نمره کل محاسبه می‌شود. نمره‌های خام به درصد تبدیل می‌شود. پرسشنامه به صورت پنج گزینه‌ای (که در اصل یک نگرش سنج از نوع لیکرت است) می‌باشد. این پرسشنامه برای هر یک از ماده‌ها پنج گزینه، «کاملاً موافقم»، «موافقم»، «نه موافق و نه مخالف»، «مخالفم» و «کاملاً مخالفم» می‌باشد که برای آنها نمره‌ای از ۱ تا ۵ تعلق می‌گیرد. سؤالات ۳-۵-۶-۷-۱۰-۱۳-۱۴-۱۸-۱۹-۲۱-۲۲-۲۳-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۲-۳۳-۳۴ به صورت معکوس نمره داده می‌شوند. به عبارت دیگر در این سؤالات به عبارت کاملاً موافقم نمره ۱ و به عبارت کاملاً مخالفم نمره ۵ تعلق می‌گیرد. به منظور تعیین پایایی این مقیاس از روش آلفای کرونباخ و تصنیف استفاده شد. بررسی‌های به عمل آمده در مورد پایایی مقیاس رضایت زناشویی نشان می‌دهد که این مقیاس از پایایی قابل قبولی برخوردار است. در پژوهش سلیمانیان

1. Enrich marital satisfaction questionnaire

و نوایی نژاد (۱۳۷۵) پایایی این پرسشنامه با روش بازآزمایی ۰/۹۴ گزارش شده است. اولسون (۱۹۸۹) پایایی پرسشنامه اینریچ را با روش ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ گزارش کرده است. در مطالعه حاضر با ۱۲۵ زوج (۲۵۰ نفر) ضریب پایایی مقیاس رضایت زناشویی با استفاده از روش آلفای کرونباخ و تصنیف به ترتیب ۰/۹۳ و ۰/۸۷ به دست آمد.

پرسش‌نامه‌ی زمینه‌یاب ارزشی شوارتز^۱ (SVS): جهت سنجش ارزش‌های شخصی، از مقیاس زمینه‌یاب ارزشی شوارتز (۱۳۸۵) استفاده گردید. نسخه اصلی زمینه‌یاب ارزشی شوارتز در شکل کنونی آن شامل ۵۷ ماده ارزشی منفرد (مثل، خرد، زندگی مهیج، امنیت خانوادگی) است که برای مجسم کردن ۱۰ سازه ارزشی متمایز انگیزشی (و سازه احتمالی معنویت) انتخاب شده‌اند. ارزش‌های زمینه‌یاب ارزشی شوارتز در سطح دو مجموعه ارزشی قرار می‌گیرند:

۱. فهرست ارزش‌های غایی (ارزش‌های ۱ تا ۳۰) و ۲. فهرست ارزش‌های ابزاری (ارزش‌های ۳۱ تا ۵۷). زمینه‌یاب ارزشی شوارتز در دو صفحه (دو فهرست ارزش‌ها) تهیه شده است. محدودیت زمانی برای پاسخ به آن وجود ندارد و می‌تواند به صورت فردی یا گروهی اجرا شود (دلخמוש، ۱۳۸۵). در مطالعه اشمیت و دیگران (۱۹۹۳) اعتبار زمینه‌یاب ارزشی شوارتز با استفاده از روش بازآزمون تأیید شد. به گونه‌ای مشابه، ضریب پایایی این پرسشنامه در یک نمونه ایرانی (مشمول بر ۱۲۰ دانشجوی دختر و پسر) از طریق روش بازآزمون به فاصله دو هفته مورد تأیید قرار گرفت (دلخמוש ۱۳۸۵). در مطالعه حاضر بر روی ۲۵۰ نفر معلم (۱۲۵ نفر مرد و ۱۲۵ نفر زن) ضریب پایایی مقیاس زمینه‌یاب ارزشی شوارتز با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ بدست آمد. همین‌طور ضریب آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های زمینه‌یاب ارزشی شوارتز شامل: همنوایی، سنت‌گرایی، نوع‌دوستی، جهان‌شمول‌نگری، خودرهبری، تحریک‌طلبی، لذت‌گرایی، پیشرفت، قدرت و امنیت به ترتیب ۰/۷۲، ۰/۷۹، ۰/۶۷، ۰/۵۲، ۰/۷۰، ۰/۶۳، ۰/۶۸، ۰/۸۱، ۰/۷۴، ۰/۸۳ به دست آمد.

1. Schwartz Value Survey

پرسش‌نامه بنیان‌های اخلاقی^۱ (MFQ۳۰): جهت سنجش متغیر اخلاق، از مقیاس بنیان‌های اخلاقی هایت و گراهام^۲ (۲۰۰۷) استفاده گردید. این مقیاس مشتمل بر ۳۰ ماده است که به منظور ارزیابی و سنجش ابعاد پنج‌گانه اخلاق، شامل: ۱- مراقبت / آسیب ۲- انصاف (عدالت) ۳- وفاداری به گروه ۴- احترام به مرجعیت ۵- خلوص و پاکی می‌پردازد که به عقیده هایت و گراهام (۲۰۰۷) این پنج بعد، ابعاد اساسی و بنیادی اخلاق در بین فرهنگ‌ها و هویت‌های مختلف قومی، نژادی و زبانی هستند (گراهام، نوزیک^۳، هایت، ای‌یر^۴، کولوا^۵ و دیتو^۶، ۲۰۱۱). این مقیاس از دو بخش تشکیل شده است که بخش اول از سؤال ۱ تا ۱۶ به صورت یک مقیاس ۶ درجه‌ای از اصلاً مهم نیست (۰) تا به شدت مهم است (۵) و بخش دوم از سؤال ۱۷ تا ۳۲ که به صورت مقیاس ۶ درجه‌ای بشدت مخالفم (۰) تا به شدت موافقم (۵) پاسخ داده می‌شود. ۲ سؤال پرسش‌نامه برای بررسی موارد خاص گنجانده شده‌اند و نمره گذاری نمی‌شوند. جهت استفاده پرسش‌نامه در این پژوهش با اجازه ناشران اصلی، ابتدا نسخه انگلیسی پرسش‌نامه به زبان فارسی ترجمه و سپس دوباره نسخه فارسی پرسش‌نامه از زبان فارسی به انگلیسی ترجمه شد. سپس پرسش‌نامه بر روی ۶ زوج (که ۱۲ نفر می‌شود) به منظور تصحیح جمله‌های مبهم پرسش‌نامه اجرا شد و در نهایت پس از اصلاح نهایی موارد مبهم و تأیید اعتبار محتوایی پرسش‌نامه، در نمونه مورد پژوهش مورد استفاده قرار گرفت.

در پژوهشی که شرکت کنندگان ۳۴۴۷۶ بزرگسال (۰/۳۷ زن با میانگین سنی ۳۶/۲ سال) بودند، آلفای کرونباخ برای هر بعد اخلاق محاسبه شد و این نتایج به دست آمد: مراقبت و آسیب: ۰/۶۹، انصاف و عدالت: ۰/۶۵، وفاداری به گروه: ۰/۷۱، احترام به مرجعیت: ۰/۷۴ و اخلاص و پاکی: ۰/۸۴. همان‌طور که ضرایب آلفای کرونباخ نشان می‌دهد پرسش‌نامه

1. Moral Foundation Questionnaire
2. Haidt & Graham
3. Nosek
4. Iyer
5. Koleva
6. Ditto

بنیان‌های اخلاقی در ۵ بعد دارای همسانی درونی مناسبی است (گراهام، نوزیک، هایت، ای یر، کولوا و دیتو، ۲۰۱۱). برای تعیین پایایی این پرسش‌نامه به روش باز آزمایی، پرسشنامه بنیان‌های اخلاقی به ۱۲۳ دانشجو در دانشگاه کالیفرنیا جنوبی با میانگین سنی ۲۰/۱ که ۰/۶۹/۹ آن زن بودند داده شد. بعد از ۳۷/۴ روز (با دامنه ۲۸ تا ۴۳ روز) شرکت کنندگان برای دومین بار پرسشنامه را پر کردند. همبستگی پیرسون برای هر بعد عبارت بود از: ۰/۷۱ برای بعد مراقبت و آسیب، ۰/۶۸ برای بعد انصاف، ۰/۶۹ برای بعد وفاداری به گروه، ۰/۷۱ برای بعد احترام به مرجعیت، و ۰/۸۲ برای بعد اخلاص. این نتایج نشان می‌دهد که پرسش‌نامه بنیان‌های اخلاقی در تمام زمان‌ها و موقعیت‌های مختلف از قابلیت اطمینان مناسبی برخوردار است و ضرایب به دست آمده از طریق باز آزمایی برای هر بعد نزدیک به ضرایب بدست آمده از آلفای کرونباخ برای هر بعد می‌باشد (گراهام، نوزیک، هایت، ای یر، کولوا و دیتو، ۲۰۱۱). ضریب پایایی کلی این مقیاس در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ حدود ۰/۷۹ و هم‌چنین خرده مقیاس‌های مراقبت/آسیب، انصاف، وفاداری، احترام به مرجعیت و خلوص به ترتیب حدود ۰/۵۸، ۰/۷۹، ۰/۶۱، ۰/۷۰، و ۰/۷۳ به دست آمد.

یافته‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در سطح آمار توصیفی از شاخص‌های آماری فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد و حداقل و حداکثر نمره‌ها استفاده شد. در جدول شماره ۱ میانگین و انحراف استاندارد مردان و زنان در رضایت زناشویی آمده است.

جدول ۱. میانگین و انحراف استاندارد مؤلفه‌های رضایت زناشویی بر حسب تفکیک جنسیت

فراوانی	۱۲۵	۱۲۵		
جنس	مردان	زنان		
مؤلفه‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
رضایت زناشویی	۳۴/۸۹	۵/۴۲	۳۶/۵۶	۶/۲۶

با توجه به جدول ۱ میانگین زنان در متغیر رضایت زناشویی از مردان بیش تر است. در دیگر شاخص‌های توصیفی رضایت زناشویی در نمونه مورد مطالعه (۲۵۰ نفر زن و مرد) به طور کلی میانگین ۲۷۲/۲۰، انحراف معیار ۳۵/۷۵، حداقل نمره ۱۴۶ و حداکثر نمره ۳۴۵ به دست آمد.

جدول شماره ۲ میانگین و انحراف استاندارد مردان و زنان را در ابعاد اخلاقی نشان می‌دهد.

جدول ۲. میانگین و انحراف استاندارد مردان و زنان در ابعاد اخلاقی

مؤلفه‌ها	زنان		مردان	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
مراقبت/آسیب	۵/۲۱	۰/۹۴	۴/۰۷	۱/۶۷
انصاف	۲/۸۹	۲/۰۳	۴/۷۲	۱/۴۳
وفاداری	۴/۴۱	۲/۲۱	۴/۹۰	۱/۱۲
احترام	۴/۲۱	۰/۹۶	۳/۴۶	۱/۰۱
خلوص	۵/۳	۱/۷۳	۵/۳۳	۳/۰۳

جدول شماره ۳، میانگین و انحراف استاندارد مردان و زنان را در ریخت‌های ارزشی نشان می‌دهد.

جدول ۳. میانگین و انحراف استاندارد مردان و زنان در ارزش‌های شخصی

ارزش‌ها	مردان		زنان	
	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین	انحراف استاندارد
هم‌نوایی	۲/۷۱	۱/۱۱	۳/۰۳	۵/۳۳
سنت‌گرایی	۴/۰۷	۱/۶۷	۱/۶۶	۴/۱۴
نوع‌دوستی	۴/۹۰	۱/۱۲	۱/۵۴	۴/۹۱
جهان‌شمولی	۴/۷۲	۱/۴۳	۲/۰۳	۲/۸۹
خودرهبری	۵/۲۱	۰/۹۴	۱/۲۶	۴/۳۲
تحریک‌طلبی	۵/۳۲	۱/۰۸	۲/۲۱	۴/۴۱
لذت‌گرایی	۴/۴۶	۱/۵۱	۱/۱۵	۴/۰۷
پیشرفت	۴/۲۱	۰/۹۶	۱/۳۹	۴/۱
قدرت	۴/۷۲	۰/۹۱	۱/۲۹	۳/۸۴
امنیت	۲/۶۲	۱/۵۱	۱/۷۳	۵/۳

در سطح آمار استنباطی نیز ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t و رگرسیون گام به گام استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS ۱۷ انجام شد. برای بررسی رابطه بین متغیرها اخلاق، ارزش‌های شخصی و رضایت زناشویی از ضریب همبستگی استفاده شد که نتایج آن در جدول شماره ۴ آمده است.

جدول ۴. همبستگی بین اخلاق، ارزش‌ها و رضایت زناشویی

متغیرها	رضایت زناشویی	اخلاق	مراقبت / آسیب	انصاف	وفاداری	احترام	خلوص
رضایت زناشویی	۱	۰/۲۷**	۰/۱۹*	۰/۲۹**	۰/۱۷*	۰/۱۰*	۰/۲۴**
ارزش‌های شخصی	۰/۲۰**	۰/۳۱**	۰/۲۴**	۰/۳۴**	۰/۱۵*	۰/۲۱**	۰/۱۹*
هم‌نوایی	۰/۲۳**	۰/۱۲*	۰/۱۴*	۰/۱۰*	۰/۳۹**	۰/۳۴**	۰/۱۸**
سنت‌گرایی	۰/۱۲*	۰/۲۷**	۰/۲۱**	۰/۱۹*	۰/۲۹**	۰/۴۱**	۰/۲۷**
نوع‌دوستی	۰/۳۲**	۰/۴۴**	۰/۳۹**	۰/۲۱**	۰/۲۳**	۰/۲۷**	۰/۳۴**
جهان‌شمول‌نگری	۰/۱۵*	۰/۳۱**	۰/۳۸**	۰/۳۰**	۰/۱۴*	۰/۱۰*	۰/۲۷**
خودرهبری	-۰/۰۹*	۰/۱۱*	۰/۲۲**	۰/۱۴*	۰/۲۱**	۰/۲۹**	۰/۱۹**

تحریک طلبی	-۰/۱۲*	۰/۱۴*	۰/۳۱**	۰/۱۷*	۰/۳۲**	۰/۳۸**	۰/۳۲**
لذت طلبی	-۰/۲۶**	-۰/۱۸*	۰/۳۳**	-۰/۱۲*	۰/۰۷	۰/۱۰	۰/۲۱*
پیشرفت	۰/۴۳**	۰/۴۷**	۰/۱۶*	۰/۳۴**	۰/۳۹**	۰/۳۵**	۰/۴۱**
قدرت	-۰/۱۴	۰/۱۴*	۰/۳۲**	۰/۱۷*	۰/۲۸**	۰/۱۱	۰/۱۳*
امنیت	۰/۳۷**	۰/۴۶**	۰/۴۴**	۰/۲۶**	۰/۳۲**	۰/۲۹**	۰/۲۳**

همان‌طور که مشاهده می‌شود بین اخلاق به صورت تک نشانگر و نیز مؤلفه‌های آن با رضایت زناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. در متغیر ارزش‌ها، بین ارزش‌های شخصی به صورت تک نشانگر و رضایت زناشویی رابطه معنادار مثبت در سطح ۰/۰۱ مشاهده شد. برای بررسی تفاوت زنان و مردان در نوع ارزش‌های شخصی و مؤلفه‌های اخلاق و رضامندی زناشویی از آزمون t مستقل استفاده شد که نتایج آن در جداول ۵، ۶ و ۷ آمده است.

جدول ۵. نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه ریخت‌های ارزشی بر حسب جنسیت

ارزش‌ها	t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد
همنوایی	۱/۲۳	۲۴۸	۰/۰۲	۲/۶۲	۰/۱۱
سنت‌گرایی	۰/۴۳	۲۴۸	۰/۵۲	۰/۰۷	۰/۲۳
نوع‌دوستی	۰/۵۶	۲۴۸	۰/۶۷	۰/۰۱	۰/۱۷
جهان‌شمول‌نگری	۱/۳۳	۲۴۸	۰/۰۳	۱/۸۳	۰/۱۹
خودرهبری	۰/۳۹	۲۴۸	۰/۲۱	۰/۸۹	۰/۱۴
تحریک طلبی	۰/۹۷	۲۴۸	۰/۰۹	۰/۹۱	۰/۲۶
لذت‌گرایی	۰/۴۴	۲۴۸	۰/۲۴	۰/۳۹	۰/۱۲
پیشرفت	۰/۶۷	۲۴۸	۰/۴۱	۰/۲۰	۰/۱۵
قدرت	۰/۴۴	۲۴۸	۰/۳۵	۰/۱۲	۰/۲۲
امنیت	۰/۸۹	۲۴۸	۰/۰۳	۱/۱۱	۰/۱۴

نتایج به دست آمده در جدول ۵ حاکی از وجود تفاوت معنادار در میان زنان و مردان در ریخت‌های ارزشی هم‌نوایی، جهان‌شمول‌نگری و امنیت در سطح ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۶. نتایج آزمون t مستقل برای مقایسه ابعاد اخلاقی بر حسب جنسیت

ارزش‌ها	T	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد
مراقبت/آسیب	۱/۴۷	۲۴۸	۰/۰۴	۱/۱۴	۰/۲۳
انصاف	۲/۸۸	۲۴۸	۰/۰۱	۱/۸۳	۰/۱۶
وفاداری به گروه	۰/۷۹	۲۴۸	۰/۳۴	۰/۴۸	۰/۳۲
احترام به مرجعیت	۰/۷۶	۲۴۸	۰/۷۲	۰/۷۵	۰/۱۸
خلوص	۰/۳۳	۲۴۸	۰/۵۶	۰/۰۳	۰/۴۴

نتایج به دست آمده در جدول ۶ حاکی از وجود تفاوت معنادار در میان زنان و مردان در مؤلفه‌های آسیب/مراقبت و انصاف به ترتیب در سطح ۰/۰۱ و ۰/۰۵ می‌باشد.

جدول ۷. نتایج آزمون t مستقل جهت مقایسه مؤلفه‌های رضایت زناشویی بر حسب تفکیک جنسیت

متغیر	t	درجه آزادی	سطح معناداری	تفاوت میانگین‌ها	خطای استاندارد
رضایت زناشویی	۱/۱۸	۲۴۸	۰/۰۴	۱/۶۷	۰/۸۲

همان‌گونه که در جدول ۷ مشاهده می‌شود بین زنان و مردان در مؤلفه رضایت زناشویی تفاوت معناداری دیده می‌شود. به این معنی که زنان در مقایسه با مردان از رضایت بیش‌تری در روابط زناشویی برخوردار هستند.

برای بررسی این سؤال پژوهشی که آیا مؤلفه‌های اخلاق و نوع ریخت‌های ارزشی می‌توانند رضایت‌مندی زناشویی را پیش‌بینی کنند و سهم هر کدام در این پیش‌بینی چقدر است؟ از تحلیلی رگرسیون استفاده شد که نتایج آن در جداول ۸ الی ۱۱ آمده است.

جدول ۸. خلاصه مدل برای متغیر رضایت زناشویی براساس مؤلفه های اخلاق

مدل	R	R ²	اصلاح شده R ²	ΔR ²	ΔF	سطح معناداری
۱	۰/۳۰۹	۰/۰۹۶	۰/۰۹۲	۰/۰۹۶	۲۶/۲۳	۰/۰۱
۲	۰/۳۳۵	۰/۱۱۲	۰/۱۰۵	۰/۰۱۶	۱۵/۵۷	۰/۰۱

۱. انصاف ۲. انصاف، خلوص

همان گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در گام اول متغیر انصاف با رضایت زناشویی ۰/۳۰۹ همبستگی دارد که ۰/۰۹۶ از واریانس آن در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ یعنی ($P < 0.01$) را تبیین می‌کند. در گام دوم متغیرهای انصاف و خلوص با رضایت زناشویی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ یعنی ($P < 0.01$) همبستگی چندگانه ۰/۳۳۵ دارد که با هم ۰/۱۱۲ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌کند، پیشرفت به تنهایی ۰/۱۶ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌نماید.

جدول ۹. ضرایب استاندارد و غیراستاندارد متغیرهای پیش بینی کننده رضایت زناشویی

مدل	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	t	سطح معناداری
انصاف	۰/۳۰۹	۲/۹۵	۵/۱۲	۰/۰۱
انصاف، خلوص	۰/۱۴۳	۰/۱۳۲	۲/۱۳	۰/۰۳

همان گونه که جدول فوق نشان می‌دهد، ضرایب متغیرهای پیش بینی کننده باقیمانده در مدل معنا دارند. بنابراین می‌توان رضایت زناشویی را به ترتیب براساس متغیرهای انصاف و خلوص به طور معناداری پیش بینی کرد.

جدول ۱۰. خلاصه مدل برای متغیر رضایت زناشویی براساس مؤلفه‌های ارزش

مدل	R	R ²	اصلاح شده R ²	ΔR ²	ΔF	سطح معناداری
۱	۰/۲۶۴	۰/۰۶۹	۰/۰۶۶	۰/۰۶۹	۱۸/۵۲	۰/۰۱
۲	۰/۳۳۳	۰/۱۱۱	۰/۱۰۳	۰/۴۱	۳۵/۱۵	۰/۰۱
۳	۰/۳۷۲	۰/۱۳۹	۰/۱۲۸	۰/۰۲۸	۱۳/۱۸	۰/۰۱

۱. نوع دوستی، پیشرفت، امنیت. ۲. نوع دوستی، پیشرفت. ۳. نوع دوستی، پیشرفت، امنیت

همان گونه که در جدول فوق مشاهده می‌شود، در گام اول متغیر نوع دوستی با رضایت زناشویی ۰/۲۶۴ همبستگی دارد که ۰/۰۶۹ از واریانس آن در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ یعنی (P<۰/۰۱) را تبیین می‌کند. در گام دوم متغیرهای نوع دوستی، پیشرفت با رضایت زناشویی در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ یعنی (P<۰/۰۱) همبستگی چندگانه ۰/۳۳۳ دارد که با هم ۰/۱۱۱ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌کند، پیشرفت به تنهایی ۰/۰۳۱ از واریانس رضایت زناشویی را تبیین می‌نماید. در گام سوم متغیرهای نوع دوستی، پیشرفت، امنیت، با ۰/۳۷۲ در همبستگی چندگانه با رضایت زناشویی، در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ یعنی (P<۰/۰۱) با هم ۰/۱۳۹ از واریانس این متغیر را تبیین می‌کنند.

جدول ۱۱. ضرایب استاندارد و غیر استاندارد متغیرهای پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی

مدل	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد	t	سطح معناداری
نوع دوستی	۱/۶۴	۰/۲۶۴	۴/۳۰	۰/۰۱
نوع دوستی، پیشرفت	-۱/۴۷	-۰/۲۱۷	-۳/۳۷	۰/۰۱
نوع دوستی، پیشرفت، امنیت	۰/۸۷۸	۰/۱۸۰	۲/۸۲	۰/۰۵

همان‌گونه که جدول فوق نشان می‌دهد، ضرایب متغیرهای پیش‌بینی‌کننده باقیمانده در مدل معنا دارند. بنابراین می‌توان رضایت زناشویی را به ترتیب براساس متغیرهای نوع دوستی، پیشرفت و امنیت بطور معناداری پیش‌بینی کرد.

نتیجه‌گیری

سؤال اول تحقیق مبنی بر اینکه آیا بین اخلاق و ارزش‌ها با رضایت زناشویی رابطه‌ای وجود دارد؟ با استفاده از تحلیل همبستگی پیرسون مورد بررسی قرار گرفت و نتایج نشان داد که بین اخلاق به صورت مؤلفه‌های آن و ارزش‌های شخصی با رضایت زناشویی رابطه وجود دارد. نتایج این پژوهش با نتایج قبادی، دهقانی، منصور و عباسی (۱۳۹۰)، لئون و روزنفلید (۱۹۹۴)، بهمنی، فلاح‌چای، و زارعی (۱۳۹۰)، لاو و کلانن^۱ (۲۰۰۵) و لیتزینگر و گوردون^۲ (۲۰۰۵) همسو است. در هر عرصه‌ای که انسان دست به رفتار و فعالیت می‌زند، بدون تردید اخلاق و ارزش‌های اخلاقی سهم قابل توجهی را در جهت‌دهی رفتار وی ایفا می‌کنند. از نگاه دیگر، هر گاه انسان در عرصه رفتار با تصمیم‌گیری مواجه می‌شود، معیارها و ارزش‌های اخلاقی می‌توانند تکیه‌گاه‌های نیرومندی برای تصمیمات نهایی اتخاذ شده باشند (موریس، مک دونالد، ۱۹۹۵). بنابراین با توجه به تأثیر چشمگیر و گسترده ارزش‌ها و مفاهیم اخلاقی در زندگی انسان‌ها وجود چنین ارتباط مثبتی بین این دو مؤلفه تأثیرگذار با رضایت زناشویی زوجین را می‌توان تبیین نمود.

سؤال دوم مبنی بر اینکه آیا بین زنان و مردان در نوع ارزش‌ها تفاوت وجود دارد؟ نتایج آزمون t مستقل حاکی از وجود تفاوت معنادار در میان زنان و مردان در ریخت‌های ارزشی هم‌نوایی، جهان‌شمول‌نگری و امنیت است. هم‌نوایی به ارزش‌هایی از قبیل: ادب و نزاکت، رفتار پسندیده، خود انضباطی، مقاومت در برابر وسوسه، احترام به بزرگترها و وظیفه‌شناسی

1. Luo & Klohnen
2. Litzinger & Gordon

می‌پردازد و امنیت ارزش‌هایی از قبیل: نظم و ثبات اجتماعی، امنیت ملی، مدیون نبودن به دیگران، امنیت خانوادگی را مد نظر قرار می‌دهد که زنان در این ارزش‌ها از مردان بالاتر بوده‌اند. مردان نیز در جهان‌شمول‌نگری که برابری برای همه، صلح جهانی، داشتن خلوت خصوصی، سازگاری با طبیعت، درک کامل از زندگی و خردمندی را مدنظر قرار می‌دهد از زنان بالاتر بوده و تفاوت معناداری با زنان داشته‌اند. شمار افزونی از یافته‌های پژوهشی بر تفاوت ترجیحات ارزشی در مردان و زنان صحه گذارده‌اند (وو و دانگ^۱، ۱۹۹۸؛ ولنسیا^۲، ۲۰۰۱). در مقابل دیگر یافته‌های پژوهشی تفاوت‌های دو جنس در ارزش‌ها را تایید نکرده‌اند (از جمله رایبیز^۳، ۱۹۹۸؛ امام اوغلو و آیگون^۴، ۲۰۰۲). در تبیین اینکه زنان در هم‌نوایی و امنیت بالاتر از مردان بوده‌اند و تفاوت معناداری با مردان داشته‌اند می‌توان گفت که این ارزش‌ها به نظر می‌رسد که بیش‌تر بر روی ویژگی‌های زنانه تاکید داشته باشند که در ارتباط با دیگران بروز می‌کنند. هم‌چنین ارزش جهان‌شمول‌نگری که مردان بالاتر از زنان بوده و با آنها تفاوت معناداری داشته‌اند به نظر می‌رسد که بیش‌تر بر روی ویژگی‌های مردان تأکید دارد. به عنوان مثال حق برخورداری از خلوت خصوصی و داشتن درک و خرد کامل از زندگی بیانگر این است که مردان در نگرش‌های خود به دنیا و اطرافیان‌شان ویژگی‌های فردی و احساسات درونی‌شان را نیز فارغ از نگرش‌های اجتماعی و به صورت فردی در نظر می‌گیرند.

سؤال سوم پژوهش مبنی بر اینکه آیا بین زنان و مردان در ابعاد اخلاق تفاوت وجود دارد؟ نتایج به‌دست آمده بیانگر وجود تفاوت معنادار در میان زنان و مردان در مؤلفه‌های آسیب/مراقبت و انصاف به ترتیب در سطح ۰/۰۱ و ۰/۰۵ است. با توجه به جدول شماره ۲، در مؤلفه مراقبت و آسیب میانگین زنان از مردان بیش‌تر است. هم‌چنین میانگین مردان در مؤلفه انصاف (عدالت) از زنان بیش‌تر است. وجود چنین تفاوتی را در شکل‌گیری نظریه‌های رشد

1. Wu & Dong
2. Valencia
3. Robbins
4. Imamoglu & Aygun

اخلاقی کلبرگ و انتقاد گلیگان به نظریه کلبرگ می‌توان تبیین نمود. گلیگان بر این باور است که تاکید نظریه پیازه و کلبرگ در رشد اخلاقی که بر مبنای اصول عقلانی و انتزاعی درباره عدالت مبتنی است بیش‌تر مناسب حال مردان است ولی نگرش زنان به مسئله اخلاق عمدتاً بر امور شخصی و ابراز عواطف و مراقبت از خود و دیگران (به خصوص افراد محبوب آنان) استوار است. به همین دلیل، به نظر گلیگان وقتی رشد اخلاقی آنان با آزمون‌های اخلاقی عدالت محور کلبرگ سنجیده می‌شود در سطح پایین‌تری از مردان قرار می‌گیرند (گلیگان، ۱۹۷۷، گلیگان و آتانوچی^۱، ۱۹۸۸؛ به نقل از لطف آبادی، ۱۳۷۹). نتایج این پژوهش نیز زنان را در بعد اخلاقی مراقبت/آسیب بالاتر از مردان نشان می‌دهد، هم‌چنین مردان بالاتر از زنان در بعد اخلاقی انصاف (عدالت) قرار گرفته‌اند.

در تبیین سؤال چهارم پژوهش مبنی بر اینکه آیا بین زنان و مردان در رضایت مندی زناشویی تفاوت وجود دارد؟ نتایج حاکی از آن است که بین زنان و مردان در مولفه رضایت زناشویی تفاوت معناداری وجود دارد. به این معنی که زنان در مقایسه با مردان از رضایت بیش‌تری در روابط زناشویی برخوردار هستند. نتایج این پژوهش با پژوهش عابدزاده (۱۳۸۹) که نشان داد رضایت زناشویی در زنان بالاتر از مردان است هم‌سو می‌باشد.

بررسی‌های قبلی رضایتمندی زناشویی عموماً نشان می‌دهد که وضعیت جنس افراد، پیش‌بینی‌کننده رضایتمندی نمی‌باشد. در تحقیق زرندی (۱۳۹۰) و رضایی و همکاران (۱۳۹۲) زوج‌های مرد رضایت زناشویی بالاتری نسبت به زنان داشتند. هم‌چنین در تحقیق ترودل^۲ (۲۰۱۰)، زنان رضایت زناشویی کمتری را نسبت به مردان گزارش کردند. رضایت یا نارضایتی در زن و مرد بیش‌تر از آنکه متأثر از جنسیت آنان باشد از بافت زناشویی آنها تأثیر گرفته است و به همسویی و انطباق زن و شوهر بستگی دارد، نه فقط به یکی از آنها. بنابراین برای تحلیل مناسب‌تر باید زوج‌ها در مقایسه با هم مطالعه شوند تا بتوان با سنجش تفاوت

1. Attonucci
2. Trudel

مردان و زنان در این زمینه پرداخت (رضایی و همکاران، ۱۳۹۲). با بررسی نتایج تحقیقات قبلی نگارندگان تحقیق پی بردند که به طور مطلق نمیتوان در این مورد که مردان یا زنان همیشه از رضایت زناشویی بیشتری نسبت به هم برخوردارند، اظهار نظر قطعی نمود، بلکه با توجه به نمونه‌های مورد تحقیق در تحقیقات مختلف، رضایت زناشویی گاهی در مردان و گاهی در زنان بیشتر بوده است. به هر حال در پژوهشی که ما انجام دادیم رضایت زناشویی در زنان بیشتر از مردان بوده است. در جوامع کوچک و در شهرهای که هنوز اعتقادات سنتی در آنها رنگ نباخته و بیش‌تر مرد سالارانه است و مفاهیمی مانند برابری حقوق زن و مرد در آنها زیاد مطرح نیست و تفکرات سنتی در آنها غالب است زنان بیش‌تر از مردان به شرایط زندگی شان قانع هستند و بیشتر کمبودهای زندگی شان را تحمل می‌کنند. یکی از دلایل بالا بودن رضایت زناشویی در زنان در این پژوهش می‌تواند همین مسئله باشد.

در تبیین سؤال پنجم مبنی بر اینکه آیا مؤلفه‌های اخلاق و نوع ریخت‌های ارزشی می‌توانند رضایتمندی زناشویی را پیش‌بینی کنند و سهم هر کدام در این پیش‌بینی چقدر است؟ از میان مؤلفه‌های پنج‌گانه اخلاق، رضایت زناشویی را به ترتیب براساس مؤلفه‌های انصاف (عدالت) و خلوص (پاکی) به طور معناداری می‌توان پیش‌بینی کرد. به عبارت دیگر به ترتیب متغیرهای انصاف و خلوص از اهمیت و سهم بیش‌تری برای پیش‌بینی رضایت زناشویی برخوردار هستند. محققان در تحقیقات خود بین عدالت و رضایت زناشویی رابطه یافته‌اند (گرینستین، ۲۰۰۹، آسوده و همکاران، ۲۰۱۰). نتایج این پژوهش با یافته‌های پیرن و همکارانش (۱۹۹۰)، بنجامین^۲ (۲۰۰۴) و کاربرو^۳ (۲۰۱۱) که در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که بین اخلاق و رضایت زناشویی هم برای زنان و هم برای مردان رابطه مثبتی وجود دارد، همسو است. بنابراین در تبیین این نتیجه می‌توان گفت اخلاق یک مؤلفه بسیار قوی برای پیش‌بینی رضایت زناشویی است و این موضوع در جامعه ما به دلایل فرهنگی و تأثیر آموزه‌های عمیق مذهبی

1. Van Yperen
2. Benjamin
3. Carriero

مصادق دارد. در فرهنگ اسلامی- ایرانی کشورمان زوجین ارتباط تنگاتنگی با خانواده و والدینشان دارند. باورها، اعتقادات و توقعاتی که در این روابط شکل می‌گیرند بر احساسات و هیجانات افراد و روابطی که خواهند داشت، تأثیر می‌گذارد (قاسمی، سیمین و همکاران، ۱۳۹۱). هم‌چنین در بعد اخلاقی عدالت که به اخلاق فردی، و بعد خلوص که به اخلاق معنوی و الهی مربوط می‌شود، در این زمینه جامعه ما به دلیل داشتن عقاید عمیق مذهبی، تحت تأثیر ویژگی‌های اخلاقی از قبیل عدالت و انصاف، نجابت، پاکی، عفت و پاکدامنی است.

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که خصوصیات اخلاقی و ارزشی نقش تأثیرگذار و تعیین‌کننده‌ای در زندگی زناشویی ایفا می‌کنند. در زمینه ارزش‌ها، رضایت زناشویی را به ترتیب براساس متغیرهای ارزشی نوع دوستی، پیشرفت و امنیت به طور معناداری می‌توان پیش‌بینی کرد. در تبیین اینکه این ارزش‌ها توان پیش‌بینی بالاتری را نسبت به ارزش‌های دیگر به دست آورده‌اند می‌توان گفت که شرایط جامعه در شکل‌گیری چنین دیدگاهی تأثیرگذار است. این‌که زوجین در کدام سطح طبقه اقتصادی، اجتماعی، تحصیلی و فرهنگی قرار می‌گیرند و شرایط جامعه به چه نحوی برای آن‌ها رقم می‌خورد می‌تواند ترجیحات ارزشی آن‌ها را دستخوش تغییراتی بکند. نتایج تحقیقات متعددی از جمله تائو (۲۰۱۱)، گانت (۲۰۰۶) و لیتزینگر و گوردون (۲۰۰۵) بر تأثیر هماهنگی ارزش‌ها بر رضایت زناشویی صحنه گذاشته‌اند. آنچه مسلم است در زمینه اهمیت ارزش‌ها می‌توان گفت که افراد بدون داشتن ارزش‌های مناسب در دنیا احساس بیگانگی می‌کنند و هویت، ارزش و اهمیت خود را از دست می‌دهند. هم‌چنین بدون داشتن یک سامانه ارزشی بعید است که فرد بتواند یک جریان عمل یا یک شیوه زندگی را برگزیند (هرگن‌هان^۱ و اولسون، ۱۹۹۹). در حوزه مشاوره و روانشناسی خانواده، رویکردهای گوناگون زوج درمانی با هدف کاهش تعارض‌ها و آشفتگی‌های ارتباطی میان زوجین به وجود آمده است که ایجاد ارتباط بهتر بین زوجین و کاهش تعارض زناشویی و در نتیجه افزایش رضایت زناشویی سرلوحه کار اکثریت آنها بوده است (کشاورز افشار، حسین و

1. Hergen han

همکاران، ۱۳۹۲). روابط بین زوجین و میزان سازگاری آنها با یکدیگر نقش عمده‌ای در تامین سلامت روانی و اجتماعی آنها و فرزندانشان ایفا می‌کند (زهره کار، کیانوش، ۱۳۹۳).

کیفیت زندگی ما و چگونگی رفتار و مناسبات و روابطی که با دیگران داریم، مستقیماً متأثر از نظام ارزشی و اصول اخلاقی است که به آن پایبندیم (زارع، ۱۳۷۷). از یافته‌های به دست آمده از پژوهش حاضر و نتایج تحقیقات دیگر در حیطه رضایت زناشویی می‌توان دریافت که ارزش‌های شخصی و اخلاق از مولفه‌های بسیار تأثیرگذار و مهم نه تنها در رضایت از زندگی زناشویی بلکه در تمام جنبه‌های زندگی انسان هستند. نگرش‌های ما نسبت به دیگران و احترامی که برای دیگران در روابط خود قائل می‌شویم و نوع جهان‌بینی ما به دنیا و اطرافیان‌مان، متأثر از ارزش‌های درونی و اخلاقیات و معنویات ما است. در حیطه اخلاق و ارزش‌های انسانی به جرأت می‌توان گفت که کشور ما دارای بار غنی اخلاقی و ارزشی است.

محدودیت‌ها: این تحقیق بر روی قشر معلمان آذری و در یک منطقه محدود جغرافیایی و جمعیتی انجام گرفته است و بنابراین در تعمیم نتایج آن به اقشار دیگر و سایر مناطق جغرافیایی بسیار باید جانب احتیاط را در نظر گرفت. زیرا به دلیل گستردگی جغرافیایی کشورمان و داشتن عقاید مذهبی و زبانی و فرهنگی متفاوت مسلماً باید با دید گسترده‌تر و در محدوده‌ای وسیع‌تر و با تعداد نمونه‌ی بیشتری به این مسئله نگاه کرد. علاوه بر آن رضایت زناشویی از متغیرهای متنوع و گوناگونی متأثر می‌باشد که در نظر گرفتن نتایج این تحقیق باید در کنار سایر متغیرهایی باشد که در این حیطه و در تحقیقات دیگر به آنها پرداخته شده است.

پیشنهادها: با توجه به اینکه نهضت خانواده و خانواده درمانی و توجه به مسائل خانوادگی به صورت سیستمی، نهضتی نوین در حیطه آسیب شناسی و درمان و مشاوره است و بیش از نیم قرن از عمر و شکل‌گیری آن نمی‌گذرد، مسلماً ما در ابتدای راه این نهضت عمیق و تأثیرگذار قرار داریم و انجام تحقیقات هرچه بیشتر در حیطه خانواده درمانی مسئله‌ای بسیار حایز اهمیت می‌باشد. نتایج تحقیق حاضر در امر مشاوره پیش از ازدواج و حتی بعد از ازدواج و در جهت راهنمایی‌های زوجین و افزایش بینش و بصیرت آنها می‌تواند به کمک مشاوران و روانشناسان و

سایر متخصصان حوزه سلامت روان در امر مشاوره خانواده و برگزاری کارگاه‌های آموزشی و تخصصی بیاید. پرسشنامه بنیان‌های اخلاقی‌هایت و گراهام (۲۰۰۷)، برای اولین بار در این پژوهش ترجمه و هنجاریابی شده و در زمینه رضایت زناشویی مورد استفاده قرار گرفته است. به سایر پژوهشگران توصیه می‌شود در کارهای تحقیقی آتی خود، این مؤلفه مهم و تأثیرگذار را با متغیرهای دیگر مورد توجه و پژوهش قرار دهند.

سپاس و قدردانی

از تمام معلمانی که با صبر و حوصله خود در این کار پژوهشی یاریگر ما بوده‌اند صمیمانه تشکر و قدردانی می‌کنیم.

منابع فارسی

- اکبری، ابراهیم پورشریفی، حمید عظیمی، زینب فهیمی، صمد و امید پیچاکلائی، احمد (۱۳۹۱). اثربخشی گروه درمانی تحلیل رفتار متقابل بر افزایش رضایتمندی، سازگاری، احساسات مثبت و صمیمیت زوج‌های دارای تجربه طلاق عاطفی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۲(۴): ۴۸۴-۴۵۵.
- بهمنی، محمودفلاح چای، سید رضا و زارعی، اقبال. (۱۳۹۰). بررسی و مقایسه عدالت بین زوجین رضایت مند و دارای تعارض. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۱(۳): ۳۹۸-۳۸۲.
- جوهری، فاطمه. (۱۳۷۲). *تغییر ارزشی و وی‌ئی‌نو*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت مدرس.
- دانش، عصمت و حیدریان، مریم. (۱۳۸۵). رابطه علاقه و احترام متقابل با رضایت زناشویی همسران در شهرستان قم. *تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*، ۵(۱۸): ۷۶-۵۹.

- دلخמוש، محمد تقی. (۱۳۸۵). شناسایی محتوا و ساختار ارزش‌های انسانی در دانشجویان ایرانی. *فصلنامه روانشناسان ایرانی*. ۲(۸): ۳۱۸-۲۹۹.
- رضایی، زینب حسن زاده، رمضان میرزاییان، بهرام. (۱۳۹۲). مقایسه رضایت زناشویی و سلامت روان در مردان و زنان بازنشسته و غیر بازنشسته. *دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی*، شماره ۴، (پیاپی ۵۴)، صص ۶۰-۵۳.
- زارع، خداداد. (۱۳۷۷). *بررسی ارتباط جهت‌گیری ارزشی و تعهد سازمانی کارکنان آموزش و پرورش*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبائی تهران.
- زهراکار، کیانوش و لواف پورنوری، فرشاد. (۱۳۹۳). بررسی اثربخشی زوج‌درمانی شناختی (CCT) در ارتقاء سطح سازگاری زناشویی دانشجویان متأهل. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۴(۲): ۳۱۸-۳۳۷.
- سلیمانیان، علی اکبر. (۱۳۷۳). *بررسی تفکرات غیرمنطقی بر رضایت زناشویی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم.
- عابدزاده، محبوبه. (۱۳۸۹). *بررسی رابطه بین مهارت‌های زندگی و رضایت زناشویی در بین معلمان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.
- قاسمی، سیمین اعتمادی، عذرا و احمدی، سید احمد. (۱۳۹۱). بررسی تاثیر گروه‌درمانی با رویکرد شناختی-رفتاری در احساسات منفی زنان نسبت به خانواده همسر و رضایتمندی زناشویی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۲(۴): ۴۸۵-۴۹۹.
- قبادی، کاوه دهقانی، محسن منصور، لادن و عباسی، مریم. (۱۳۹۰). تقسیم‌کار خانگی در میان زوجین، عدالت ادراک شده از آن و رضایت زناشویی. *فصلنامه خانواده‌پژوهی*، سال ۷(۲۶): ۲۰۷-۲۲۲.
- کشاورز افشار، حسین اعتمادی، احمد احمدی نوده، خدابخش و سعدی پور، اسماعیل. (۱۳۹۲). مقایسه اثربخشی الگوی مبتنی بر سازه‌های شخصی با درمان هیجان‌مدار بر رضایت زناشویی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۳(۴): ۶۳۹-۶۱۴.

لطف آبادی، حسین. (۱۳۷۹). روانشناسی رشد کاربرد. تهران: سازمان ملی جوانان.

منابع لاتین

Asoode. M. H., Khalili, S., Daneshpour. M., Lavasani. M. (2010). Factors of successful marriage: Accounts from self-described happy Couples. *Procedia Social and Behavioral Sciences* 5 (2010), 2042-204.

Aygun, Z. K., & Imamoglu, E. O. (2002). Value domains of Turkish university students. *Journal of Social Psychology*, 142, 333-352.

Benjamin, J.P. (2004). The relationship between equity and marital quality among Hispanics, African American's and Caucasians. Presented in partial fulfillment of the requirements for the degree of doctor of philosophy: The Ohio State University.

Carriero, R., (2011), Perceived fairness and satisfaction with the division of housework in Italy, *Marriage & Family Review*. 24(1), 3-12.

Gaunt, R. (2006). Couple similarity and marital satisfaction: Are similar spouses happier? *Journal of Personality*, 74, 1402 – 1420.

Graham, J., Nosek, B. A., Haidt, J., Iyer, R., Koleva, S., & Ditto, P. H. (2011). Mapping the moral domain. *Journal of Personality and Social Psychology*, 101, 366-385.

Hergan han, B.R., & Olson.M.H. (1999). an introduction to theories of personality. 5th Edition. Prentice Hall.

Lennon, M. C., & Rosenfield, S. (1994). Relative fairness and the division of housework: The importance of options. *The American Journal of Sociology*, 100(2), 506-531.

Litzinger, S. & Gordon, k. (2005). Exploring relationships among communication, sexual satisfaction, and marital satisfaction. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 31, 409 – 424.

Luo, S., Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in new – lywed: A couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88, 304 – 326.

Markman, H. J, Floyd, F. (2002). Possibilities for the prevention of marital discord: A behavioral perspective. *American Journal of Family Therapy* 1981; 9: 30-48.

Michel,T. A. (1991). Mutual Respect and marital satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 32(1), 41-50.

Morris, S.A, McDonald, R.A. (1995). The role of moral.

- Olson, D.H. Fournier, D.G. & Druckman .J.M. (1989). Families. Colifornia. Sage publication. Inc.
- Orgill, J. Heaton, T. (2005).women's status and marital satisfaction in Bolivia. *Journal of comparative Family Studies*.Press.
- Robbins, G. M. (1998). The effect of higher education on attitudes and values: ... Dissertation Abstracts international, Section A: Humanities and social sciences, 59 (5-A): 1460. Abstract-PsycINFO.
- Schwartz, S. H. (2002). Worries and Values. *Journal of personality*, 68 (2).
- Thao, N. Le. (2011). Life satisfaction, Openness value, self-transcendence, and wisdom, *Journal of Springer*, 12, 171 - 182.
- Trudel, G. (2010). Sexuality and marital life: Result of survey. *Journal of Sex Research*, 28(3): 229-240.
- Valencia, E. Y. (2001). Values orientation in colombia, variation in age, gender, and soioeconomic status. Dissertation abstracts international, Section A: Humanities and social sciences, 62, 657. Abstract-Psyc INFO.
- Van Yperen, N. W., & Buunk, B. P. (1990). A longitudinal study of equity and satisfaction in intimate relationships. *European Journal of Social Psychology*, 20, 287-309.
- Wu, N. & Dong, J. (1998) Middle school teachers' ideas on values of life and occupation and gender comparison. *Psychological Science China*, 21, 279-280. Abstract-PsycINFO